

Przedmowa	7
Wstęp	9

Część pierwsza. Antropologia filogenetyczna

Rozdział 1. Miejsce człowieka w świecie zwierząt (Jan Strzałko)	13
Ogólna charakterystyka rzędu naczelnych	14
Przegląd rodzin współczesnych naczelnych	16
Niektóre aspekty ekologii naczelnych	30
Rozdział 2. Filogeneza naczelnych — antropogeneza (Jan Strzałko)	39
Problematyka hominizacji	39
Chronologia procesu hominizacji	41
Ewolucja małp i małp	43
Pojawienie się rodziny <i>Hominidae</i>	47
Pojawienie się rodzaju <i>Homo</i> , etap pitekanropa	54
Pojawienie się gatunku <i>Homo sapiens</i> — etap człowieka neandertalskiego	58
Górny paleolit — człowiek współczesny (<i>Homo sapiens sapiens</i>)	63
Czynniki hominizacji	65

Część druga. Antropologia morfologiczna i fizjologiczna

Rozdział 1. Porównanie cech budowy anatomicznej człowieka i innych naczelnych (Andrzej Malinowski)	73
Układ nerwowy ośrodkowy	76
Układ kostny	77
Układ mięśniowy	89
Układ oddechowy	93
Układ naczyniowy	93
Układ moczowo-płciowy	94
Układ trawienny	95
Rozdział 2. Zróżnicowanie cech budowy somatycznej człowieka (Andrzej Malinowski)	99
Dymorfizm płciowy	100
Zaburzenia rozwoju płciowego	107
Konstytucja	108
Postawa ciała	121
Symetria i asymetria ustroju	125
Budowa ciała i jej geograficzne zróżnicowanie	128
Dermatoglify	134
Morfologia koron zębów	139
Pigmentacja	141

Rozdział 3. Zróżnicowanie fizjologiczne i biochemiczne człowieka (Andrzej Malinowski)	144
Zróżnicowanie serologiczne	146
Białka grupowe surowicy krwi	153
Rytmy biologiczne	156
Niektóre aspekty związków między strukturą a funkcją ustroju	162

Część trzecia. Antropologia populacyjna

Rozdział 1. Ilościowy opis stanu i dynamiki populacji ludzkich (Maciej Henneberg)	167
Interdyscyplinarny charakter biologii populacyjnej człowieka	167
Wielkość populacji i gęstość zaludnienia	171
Struktura populacji według płci i wieku	173
Ruch naturalny — reprodukcja: urodzenia i zgony	175
Stan biologiczny populacji	193
Rozdział 2. Genetyka populacyjna człowieka (Maciej Henneberg)	195
Podstawowe pojęcia: gen, pula genów, struktura genowa i genotypowa	195
Reguła Hardy'ego-Weinberga	198
Markery genetyczne	199
Mutacja	202
Dobór naturalny	203
Losowość kojarzeń i nieograniczona wielkość grupy	208
Rozdział 3. Rasogeneza (Janusz Piontek)	217
Rozdział 4. Klasyfikacje gatunku ludzkiego (Janusz Piontek)	228
Klasyfikacje przedlinneuszowskie	229
Poglądy Linneusza i systemy klasyfikacji do XX wieku	229
Typologiczne koncepcje zróżnicowania wewnątrzgatunkowego człowieka	238
Koncepcje Polskiej Szkoły Antropologicznej	239
Metody badań typologicznego zróżnicowania populacji ludzkich	241
Zróżnicowanie rasowe gatunku ludzkiego w ujęciu Polskiej Szkoły Antropologicznej	247
Typologiczne koncepcje kierunku morfologiczno-porównawczego	253
Metoda przekrojów korelacyjnych Stołyhów i ich koncepcje zróżnicowania rasowego człowieka	254
Populacyjna koncepcja rasy	255
Koncepcja klinowej zmienności wewnątrzgatunkowej człowieka	266
Rozdział 5. Zróżnicowanie człowieka współczesnego (Janusz Piontek)	271
Rozdział 6. Ekologia człowieka (Andrzej Malinowski)	306
Rozdział 7. Zagadnienia ekologii środowiska pracy (Andrzej Malinowski)	320
Rozdział 8. Antropologia a kultura fizyczna (Andrzej Malinowski)	334

Część czwarta. Antropologia ontogenetyczna

Rozdział 1. Zjawiska rozwoju biologicznego człowieka (Andrzej Malinowski)	339
Rzówj oraz nauki o rozwoju w systemie nauk	339
Aspekty rozwoju	340
Ontogeneza a filogeneza	343
Etapy rozwoju osobniczego człowieka	343

Rozdział 2. Zmiany proporcji budowy ciała w rozwoju pourodzeniowym (Andrzej Malinowski)	375
Wysokość i ciężar ciała	375
Wzrastanie odcinków ciała i zmiany proporcji z wiekiem	377
Uwagi o rozwoju układów i narządów	380
Aktywność ruchowa	396
Układ wewnętrzwydzielniczy a rozwój	397
Rozdział 3. Czynniki rozwoju osobniczego (Andrzej Malinowski)	402
Czynniki endogenne — determinatory rozwoju	405
Czynniki endogenne — paragenetyczne i niegenetyczne — stymulatory rozwoju	408
Czynniki egzogenne — modyfikatory środowiskowe rozwoju	410
Tendencja przemian	416
Rozdział 4. Norma rozwojowa — teoretyczne i praktyczne aspekty rozwoju biologicznego człowieka (Joachim J. Cieślik, Maria D. Kaliszewska-Drozdowska)	421
Metody badań ontogenetycznych	421
Normalność i norma jako biologiczny układ odniesienia	422
Wiek kalendarzowy i rozwojowy	426
Metody oceny rozwoju biologicznego (morfologicznego)	434
Pomiary antropometryczne podstawowych cech morfologicznych stosowanych w ocenie rozwoju fizycznego	444